

GESCHIEDENIS VAN HET KASTEEL VAN CASTELNAUD

We zijn in het prille begin van de 13de eeuw. De machtige heer van Castelnau, Bernard de Casnac, is een vurig verdediger van het Kathaarse geloof. Simon de Monfort, aanvoerder van de Albigenze kruistocht, maakt zich in 1214 meester van Castelnau. Bernard de Casnac herovert het kasteel in 1215 maar enkele maanden later wordt het op bevel van de aarts Bisschop van Bordeaux in brand gestoken. Het kasteel wordt weer opgebouwd in de loop van de 13de eeuw: de vierkante slottoren en de daarop aansluitende omwalling stammen uit die tijd.

Het kasteel blijft één van de grote mogendheden van de Perigord. Er ontstaat een rivaliteit met Beynac, de vijandige buur en broeder, maar de twee stenen monsters hebben elkaar nooit direct aangevallen.

In 1337 breekt de Honderdjarige Oorlog uit. Dankzij het huwelijk tussen Magne de Castelnau en Nompars de Caumont komt het kasteel in handen van diens familie. Zij kiezen partij voor de Engelsen terwijl de baronnen van Beynac de Fransen gunstig gezind zijn. In iets meer dan honderd jaar verandert het kasteel elf keer van kamp... In 1442, halen de Fransen de definitieve overwinning, na een beleg van drie weken op bevel van Karel VII.

Na het conflict bouwen de Caumonts het kasteel weer op. De voornaamste vestingwerken blijven daarbij behouden. Het buitenplein wordt verdedigd door twee halfronde torens met kanonskaten. Er wordt een ophaalbrug gebouwd en een barbacane, maar ook een groot woongedeelte naast de slottoren. Castelnau blijft het machtscentrum van de heerlijkheid en die macht wordt het best gesymboliseerd door de kruittoren die in 1520 wordt gebouwd.

De Caumonts steunen de Reformatie. Legeraanvoerder Geoffroy de Vivans, geboren in Castelnau, verdedigt de burcht en levert een verbeten gevecht met de katholieken. Hij wordt in de hele streek gevreesd. Niemand durft Castelnau aan te vallen tijdens de Godsdienstoorlogen. De Caumonts blijven heer en meester van Castelnau maar zij wonen er niet meer, het is lang niet comfortabel genoeg.

Na de Franse Revolutie, maakt de plantengroei zich meester van het kasteel... Castelnau wordt gebruikt als steengroeve: als in 1832 de riviervaart toeneemt en het dorp verzelfstandigt, wordt er een kade gebouwd en de metselaars vinden het gemakkelijker om de stenen van het zuidelijk gedeelte van het kasteel naar beneden te laten rollen dan ze ter plekke te houthouwen. De stenen zijn zo snel en zonder moeite beneden en... in behouden haven!

Op aanvraag van de nieuwe eigenaren, Philippe en Véronique Rossillon, wordt het kasteel in 1966 onder Monumentenzorg geplaatst. Vandaag de dag is het kasteel eigendom van hun zoon Kléber Rossillon.

➔ Loop naar de ronde toren, de kruittoren, en ga naar binnen via de poterne.

DE KRUITTOREN

De poterne is een kleine, meestal verborgen deur die opent naar de tegenovergestelde kant van de hoofdingang. Tijdens een beleg diende zij als een geheime uitvalspoort om een tegenaanval uit te voeren.

Begin 14de eeuw worden de eerste vuurwapens vervolmaakt. Het explosieve buskruit is een mengsel van salpeter, houtskool en zwavel.

Om zich te weren tegen het geschut en om de kanonnen te plaatsen, wordt er in de 16de eeuw een toren toegevoegd bij de al bestaande vestingwerken. De muren zijn vijf meter dik en de toren is rond om dode hoeken te vermijden.

Begane grond

☛ In de geschuttruimte is een **falkonet** uit het begin van de 16de eeuw opgesteld.

In de trap die naar de tweede verdieping leidt, bevindt zich het **wapenmagazijn**. Het ligt recht tegenover de verdedigingszijde en is zo ontworpen dat een eventuele explosie de toren niet in gevaar brengt.

Tweede verdieping

☛ In de schietgaten zijn drie kanonskaten. Het rechter kanon is een **handbus (de voorganger van de haakbus)**. De twee andere **stukken zijn vogelaers, een type lichte hagelkanonnen**.

De koepelgewelven van de drie geschutkamers hebben in het midden een vierkant luik waardoor men moeiteloos munitie en artilleriestukken kan ophijzen en laten zakken.

In de 15de eeuw zijn er veel technische innovaties. In plaats van het assembleren van smeedijzeren staven voor de fabricatie van kanonnen, wordt er aan het einde van de 15de eeuw eerder gebruikt gemaakt van brons. Om de sterkte en de afdichting te verbeteren wordt het metaal gegoten. De kanonnen worden nu op affuiten geplaatst om ze gemakkelijk te kunnen verplaatsen.

DE KRUITTOREN

Derde verdieping

Uit dit moderne geschut ontstaan de vogelaer, de veldslang (of culverin) en het orgelkanon.

☛ In het midden van de zaal wordt een **veldslang** tentoongesteld.

☛ In de nis aan uw rechter kant staat een **vogelaer** die via de achterlader gemakkelijk is te laden met verwijderbare kruitpotten.

☛ In een vitrine staan enkele **haakbussen**. Voortaan kan één enkele man dit lichtere wapen dragen. Het ontstekingsmechanisme maakt het volledig autonoom.

☛ Let u op het Duitse bronzen **waarschuwingskanon** in de vitrine rechts van het raam. Op de loop is in gotische letters gegraveerd:

“Mijn naam is Döllin van Eftür
ik eet buskruit en spuug vuur”

☛ Vlak bij de vensteropening wordt een **orgelkanon met twaalf vuurmonden** uit de 16de eeuw tentoongesteld. Met zijn loden kogels kan het een groot stuk van het slagveld bestrijken.

➔ De trap aan de uitgang van de kruittoren leidt naar het, vandaag in open lucht gelegen woongedeelte.

Terras

☛ Deze **grote arcuballista** is een verdedigingswapen dat quarelen over een afstand van 200 meter kan schieten en drie personen en een paard kan doorboren alvorens zich in een deur te planten.

Het strategisch belang van de plek wordt duidelijk wanneer men zijn blik over de valleien van de rivieren de Dordogne en de Céou laat glijden.

ZAAL VAN DE MUURSCHILDERINGEN

In de 11de en 12de eeuw draagt de soldaat een maliënkolder die hem goed beschermt tegen zwaardslagen en pijl en boog.

☛ In de vitrine hangt een maliënkolder op een houten “T”. De maliënkap daarboven beschermt het hoofd.

Omstreeks 1250, wanneer stootwapens (knotsen, strijdvliegels) algemeen zijn geworden en de kruisbogen krachtiger, verstevigt de ridder zijn verdedigingsuitrusting met metalen plaatjes.

Eind 15de eeuw is het harnas compleet.

☛ In de vitrine is een volledig harnas uit het begin van de 16de eeuw tentoongesteld. De gegroefde versiering is karakteristiek voor de Maximiliaanse makelij, genoemd naar de naam van keizer Maximiliaan (1459-1519) die de Duitse wapensmeedkunst stimuleerde.

☛ Een ruiter scene toont de uitrusting van een ridder en zijn ros. Het platenharnas beschermt volledig tegen steken en stoten terwijl verscheidene stukken van het harnas, “barden” genaamd, de vitale delen van het paard beschermen.

De muurschilderingen die in deze zaal in 2016 werden gerealiseerd geven een voorstelling van de “Negen Besten”. Dit ruitertafereel bestaat uit een drie-eenheid van helden vermaard om militaire heldendaden. Van achteraan rechts naar links, de heidenen, Hector, Alexander de Grote en Julius Caesar; de Joden, Jozua, David en Judas Maccabeus; en tot slot rechts de Christenen, Arthur, Karel de Grote en Godfried van Bouillon. Dit typische 15de eeuwse decor wordt zeer geapprecieerd door de adel die zich wil herkennen in deze ridderlijke idealen. De werken zijn geschilderd volgens de “tempera-techniek” (schildertechniek gebaseerd op verf met natuurlijke pigmenten verdund met caseïne, aangebracht op een droge loog) en de kleurschakeringen komen overeen met de kleuren van deze tijd.

➔ **Neemt u het kleine houten trapje naar de zaal van de kruisbogen.**

BENEDENZAAL VAN DE SLOTTOREN

Deze zaal herbergt een buitengewone collectie krachtige en nauwkeurige gevechts- en jachtkruisbogen.

☛ De kruisbogen met een boog samengesteld uit diverse materialen worden gedragen aan een haak aan de riem (zie de kreeftvormige haak bij de schietgat voor boogschutter links). De boog is samengesteld uit rundshoorn, hout en pezen. Hij zal worden vervangen door de stalen boog.

☛ Vervolgens verschijnt de kruisboog met geitenpootspanner (vitrine rechts van de ingang). Zij is bestemd voor de cavalerie.

☛ De kruisboog wordt zo krachtig dat men een katrol (windas) gebruikt. (schietgat voor boogschutter links). Dit logge en grote systeem wordt gebruikt door de infanteristen voor de verdediging of belegering van burchten.

☛ De “cranequin” kruisboog met krik of “cranequin” is is uitgerust met een even krachtig, maar veel sneller mechanisme dan de katrol en neemt minder plaats in. In het leger is het de persoonlijke wacht te paard van François I die dit systeem het laatst zou gebruiken (dubbele vitrine).

☛ De steenbogen (grote vitrine in de nis) zijn licht en dienen voor de jacht op klein wild (konijn of vogels). De steen is een klein rond projectiel van aardenwerk of lood.

Hoe ze er dan ook uit mogen zien, werptuigen spelen een grote rol in de middeleeuwse gevechten.

De kruisboog heeft twee voordelen vergeleken met de gewone boog waar hij van afstamt: hij is **krachtiger** en kan dus over een grotere afstand schieten en hij is **preciezer** omdat men zonder inspanning langer kan richten.

Maar het duurt langer om de kruisboog te spannen: per minuut schiet de kruisboogschutter twee quarelen terwijl de gewone boogschutter een tiental pijlen afschiet.

➔ **Verlaat de zaal en neem aan uw linkerhand het zeer smalle wenteltrapje dat naar de tweede verdieping van de slottoren leidt.**

BOVENZAAL VAN DE SLOTTOREN

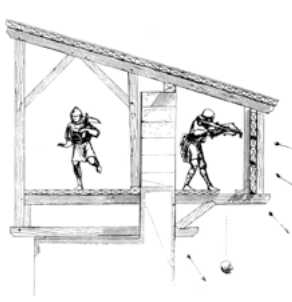
In deze zaal van de slottoren vindt u een **collectie meubelen uit de 14de en 15de eeuw**.

In de middeleeuwen is het huisraad beperkt, het volgt de heer als hij van verblijfplaats wisselt. Bij elk vertrek neemt hij wandkleden, serviezen en stoffen mee en daarom zijn er meubels waar dat in kan worden opgeborgen.

☛ De collectie van het kasteel bestaat uit een kleine notenhouten **kledingkist**, een **reiskoffer**, een **kofferbank**, een **kofferstool** en een **opvouwbare tabouret met leuning**.

Deze zaal is het **gezagscentrum** van de burcht en komt uit op verschillende strategische verdedigingsposten:

☛ u hebt toegang tot de **hordijs (houten galerij)** die tijdens de restauratiewerken nagebouwd is. In de 13de eeuw zaten er luiken in de vloer waardoor de verdedigers voorwerpen op de aanvallers gooiden en zo de voet van de muur konden verdedigen. De hordijs werd vervangen door de **stenen mezekouw** die de top van de slottoren omkroont.

☛ vanaf de **weergang** op de weermuur konden de kruisboogschutters en de boogschutters het buiten - en binnenplein beheersen. Vanaf die hoogte overziet men de zich opeenvolgende vestingwerken (de lage ringmuur, de barbacane en de omwalling) en kan men het optrekken van de aanvallers beheersen.

➔ **Om de rondleiding voort te zetten volgt u de weergang die naar het woongebouw leidt.**

U komt langs een “bricole”, een werpgeschut dat diende tot de verdediging van het kasteel. Het uitzicht op de vallei van de Dordogne is adembenemend: rechts ligt La Roque-Gageac, links Beynac en recht voor u ziet u de hangende tuinen van Marqueyssac. Marqueyssac is onder Monumentenzorg geplaatst dankzij de historische tuinen en de 22 hectaren gesnoeide buxus.

Wij danken u voor uw bezoek!

Als u wilt kunt u de
BOEKENWINKEL VAN HET KASTEEL bezoeken:
hij is het hele jaar geopend.

In de winkel kunt u, behalve boeken, ook maquettes van werptuigen vinden en reproducties van middeleeuwse wandkleden, sieraden, glazen en aardewerk maar ook allerlei schrijfgerei en inkt voor het schoonschrift en andere originele souvenirs.

 Château de Castelnaud
Historisch monument
24250 - Castelnaud-la-Chapelle
tél: +33 (0)5 53 31 30 00

Bekijk onze actualiteit op de website

www.castelnaud.com

Raadpleeg onze collecties op de website: //castelnaud.omeka.net

DE WERPSTUIGEN

☛ In deze zaal staat een reconstructie van een pijlen-hevelblijde op schaal 1/10.
Zij is gereconstrueerd naar de tekeningen van **Villard de Honnecourt**, een militair ingenieur uit de 13de eeuw. Het was de bedoeling om met deze machine projectielen zo groot als balken weg te schieten. Omdat de nogal beperkte doeltreffendheid niet opwoog tegen de hoge kosten van deze machine (30 meter hoog!) heeft hij waarschijnlijk nooit bestaan.

➔ Ga de volgende zaal binnen waar **maquettes van oorlogsmachines (schaal 1/10)** tentoongesteld staan.

Zowel de **blijde** als de **steenslinger** worden door spierkracht aangedreven: mannen trokken aan de koorden waardoor de slinger tegen de stijl van het werktuig stootte en de stenen wegslingerde.

Om de schietprestaties te verbeteren, bedachten de oorlogsingeniërs uit de middeleeuwen krachtiger wapens die door mechanische kracht werden aangedreven zoals **de mangonel**, **de hevelblijde** en **de “couillard” (met twee tegenwichten)**.

Omdat al deze machines van hout werden gemaakt is er niet één behouden gebleven. Hun reconstructie was mogelijk dankzij geschreven bronnen zoals rekenboeken maar ook miniaturen, tekenboeken, militaire verhandelingen van ingenieurs uit zoals **Villard de Honnecourt** en **Konrad Kyeser**.

☛ In de nis worden maquettes (schaal 1/20) van werptuigen uit de Oudheid tentoongesteld: de **katapult**, de **stormtoren** en de **stormram**.

☛ In het trappenhuis hangen reproducties van tekeningen van Konrad Kyeser.

DE WAPENZAAL

De snijwapens

De **dolk** wordt door het voetvolk aan de ceintuur gedragen. Het is het wapen bij uitstek voor de moordenaar die zijn slachtoffer wil verrassen. Meestal dragen de kruisboogschutters er één: als het schieten over is kunnen ze de gevallen vijand de genadestoot geven.

☛ Dolken worden in de muurvitrine tentoongesteld.

Het **zwaard** is het belangrijkste wapen in het middeleeuws arsenaal. De kling is ontworpen om te houwen, te steken en slagen af te wenden. De meeste middeleeuwse zwaarden hebben een brede, rechte en tweesnijdende kling, een kruisvormig gevest en een gevestknop. De gevestknop zorgt er voor dat de hand niet van het gevest glijdt en is tevens een tegenwicht.

☛ Zwaarden uit de 14de en 15de eeuw.

De stootwapens

De **strijdvlegel**, de **strijdhamer**, de **strijdbijl** en de **strijdknoks** zijn niet alleen gevaarlijk door hun gewicht maar ook door hun snijvlak en hun scherpe punt.

De stokwapens

Uitgerust met deze verschillende types van wapens wachtte het voetvolk, in dichte rijen opgesteld, de aanval van de ridders op. De ijzers van verschillende vorm zijn bevestigd op langere of kortere houten stokken. Hun namen verschillen naargelang hun vorm.

☛ **De vouge, de wapenzeis, de hellebaard, de guisarme...**

Rechts daarvan herinnert de **grote verscheidenheid aan landbouwgereedschap** aan de oorsprong van de stokwapens. Voordat de vorm van deze wapens werd uitgewerkt en aangepast aan bepaalde functies was het gereedschap zeer waarschijnlijk het eerste wapen van de mens.

☛ Rechts van deze gereedschappen, een verzameling mooie tornooistukken. Het “tonharnas”, waarvan de stalen rok het onderlichaam beschermt, werd gedragen voor het steekspel te voet. De grote helm, “paddekop” genaamd, werd gebruikt voor een Duitse vorm van het steekspel (“Gestech”) dat erin bestond de lansen te breken op de tegenspeler of die te ontwapenen. U kan vervolgens een laatste en verbazend stuk bewonderen, het is een kruinstuk of “pluim”, een versiering van de helm die de deelnemers van het tornooi droegen om herkend te worden.

➔ **Neemt U de trap naar beneden, er zijn nog meer zalen te bezichtigen...**

EINDE VAN DE BINNENRONDLEIDING

Zaal met de centrale vitrines

☛ In de eerste vitrine worden **zwaarden** en **dolken** tentoongesteld en in de tweede vitrine **stootwapens**. U ziet speerpunten maar ook verschillende **voetangels** die ingegraven in de grond, voeten en hoeven verwonden.

De maquette van het beleg van 1442

De maquette toont het beleg van **oktober 1442**. Op bevel van hun koning Karel VII belegeren de **Fransen** het kasteel van **Castelnaud dat in handen is van de Engelsen**. Na een **beleg** van drie weken geven de Engelsen zich over in ruil voor lijfsbehoud en 400 gouden ecu's.

➔ **Neem vervolgens de trap naar de begane grond en bezoek de zaal met de diavoorstelling.**

De diavoorstelling

Op de begane grond naast de keuken, in een zaal die waarschijnlijk als kelder diende, kunt u een diavoorstelling zien over de geschiedenis van de restauraties aan het kasteel van Castelnaud.

De keuken

Het ribgewelf en de tegelvloer zijn gerestaureerd naar het voorbeeld van oude brokstukken die bewaard waren gebleven. In de grote open haard is een broodoventje gebouwd. In een oude muurkast worden twee emmers uit de 16de eeuw tentoongesteld die uit de put op het voorhof komen.

Als u naar buiten loopt, komt u op **het voorhof** waar de **put** staat. De put is van vitaal belang voor het leven in het kasteel. Hij is 46 meter diep en wordt door grondwater gevoed. De put wordt beschermd door de gordijnmuur van 15 meter hoog met daarbovenop de weergang.

De barbacane

Na de burchtpoort leidt een houten trap boven een **gracht** naar de **barbacane**. Dit gebouw verdedigt de toegang tot het kasteel. In de muren zijn **kanonsgaten** gebouwd en de **pekneus**, het langwerpige gat boven de poort, verdedigt de ingang: de verdedigers konden allerlei werptuigen gooien op de aanvallers die binnen probeerden te komen.

RONDLEIDING BUITEN

Het **neerhof** is de ruimte tussen de lage ringmuur die het kasteel van het dorp scheidt en de gordijnmuur die de slottoren beschermt. In de middeleeuwen vindt men op het benedenplein de smederij, de oven, de stallen en soms ook de werkplaatsen van ambachtslieden (wevers, pottenbakkers...). In tijden van oorlog diende het benedenplein ook als toevluchtsoord voor de dorpelingen.

De blijde

De blijde is de minst krachtige “door mankracht aangedreven” machine, maar wel de oudste. Deze wordt eerder beschouwd als verdedigingswapen en is zeer efficiënt tegen aanvallende ridders! Tests hebben bewezen dat een kogel van 1 kg zijn doel bereikt met een snelheid van 140 km/u.

➔ **U kunt nu de trap naar het bolwerk nemen en de oorlogsmachines bekijken.**

De mangonel

Deze machine verschijnt aan het einde van de 12de eeuw en heeft een vast tegenwicht van een paar ton. De ingenieurs hadden de voordelen van een mobiel tegenwicht zoals dat van de hevelblijde, nog niet begrepen. Het kost dan ook een enorme inspanning om de slinger naar beneden te halen!

De hevelblijde

De hevelblijde maakt ook deel uit van het werpgeschut met tegenwicht en wordt gebruikt tot aan de 16de eeuw. Hoewel de vuursnelheid erg langzaam is, twee schoten per uur, blijft de hevelblijde het krachtigste wapen van de middeleeuwen! Het was een afschrikwekkend wapen, meerdere burchten hebben zich overgegeven alleen maar bij het zien van de hevelblijde! De hier tentoongestelde stenen kogels zijn nagemaakt. De stenen kogels werden soms omcirkeld met ijzeren ringen: ze wogen soms meer dan 200 kilo.

De couillard

Deze slingerarm met dubbel contragewicht is de meest efficiënte in de Middeleeuwen. Deze is in staat kogels van 30 kg over een afstand van 180 m weg te schieten, in een tempo van zo'n 10 schoten per uur, voor het bedienen is slechts een tiental mannen nodig.

De steenbus

Het bedienen van de steenbus is een netelige zaak. Voordat men weer kan schieten moet de steenbus afgekoeld zijn waardoor de schietsnelheid erg langzaam wordt: één schot per uur! Onderwijl beschermen de aanvallers zich achter een **blinde**, een groot houten schild op wielen met driehoekige gaten om door te kijken of te schieten met kruisbogen.

Als u de trap af gaat kunt u de **middeleeuwse tuin** bekijken. Het is een geometrisch aangelegde besloten tuin. Hier worden voornamelijk nuttige planten gekweekt zoals geneeskrachtige en verplanten, groenten en kruiden.

